

Котович Дмитро Михайлович
студент гр. ФФАМ-21, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: к.е.н., доцент Сідляр В. В.

ФІСКАЛЬНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах економічного розвитку фінансова децентралізація займає провідне місце у розбудові бюджетної автономії органів місцевого самоврядування, оскільки це дозволяє раціоналізувати та оптимізувати витрати на надання суспільних послуг. Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» [2] в Україні впроваджуються засади фінансової децентралізації, основною метою якої є відхід від централізованої моделі управління публічними фінансами до побудови ефективної системи територіальної організації формування та використання фінансових ресурсів.

Реалізація фінансової децентралізації має відбуватися шляхом зростання частки місцевих бюджетів у структурі зведеного бюджету, однак, на практиці, спостерігаємо протилежну ситуацію (табл. 1).

Таблиця 1

**Роль місцевих бюджетів у формуванні Зведеного бюджету України
за 2017-2021 рр. [1]**

Показники	Рік	2017	2018	2019	2020	2021
	Доходи Зведеного бюджету, млрд грн		1016,8	1184,3	1289,8	1376,7
Доходи місцевих бюджетів, млрд грн		223,5	256,2	291,5	300,7	365,3
Частка доходів місцевих бюджетів у Зведеному бюджеті, %		21,98	21,63	22,60	21,84	21,98
Видатки Зведеного бюджету, млрд грн		1056,8	1250,2	1370,1	1595,3	1844,4
Видатки місцевих бюджетів, млрд грн		490,2	563,3	557,5	467,5	556,8
Частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті, %		46,39	45,06	40,69	29,30	30,19

Примітка: доходи вказані без урахування міжбюджетних трансфертів

З даних табл. 1 видно, що частка доходів місцевих бюджетів у структурі зведеного бюджету становить близько 22% і є відносно стабільним показником протягом аналізованого періоду. Однак, частка видатків у структурі зведеного бюджету характеризується спадною тенденцією, що свідчить про зростання ролі державного бюджету в структурі фінансування видатків. З іншого боку, відбувається часткове збалансування доходів місцевих бюджетів з їхніми видатками. Якщо у 2017 р. видатки місцевих бюджетів на 54,4% фінансувалися за рахунок міжбюджетних трансфертів і лише 45,6% за рахунок власних надходжень, то у 2021 р. лише 34,4% видатків місцевих бюджетів фінансувалися за рахунок міжбюджетних трансфертів і, відповідно, 65,6% – за рахунок власних надходжень (рис. 1).

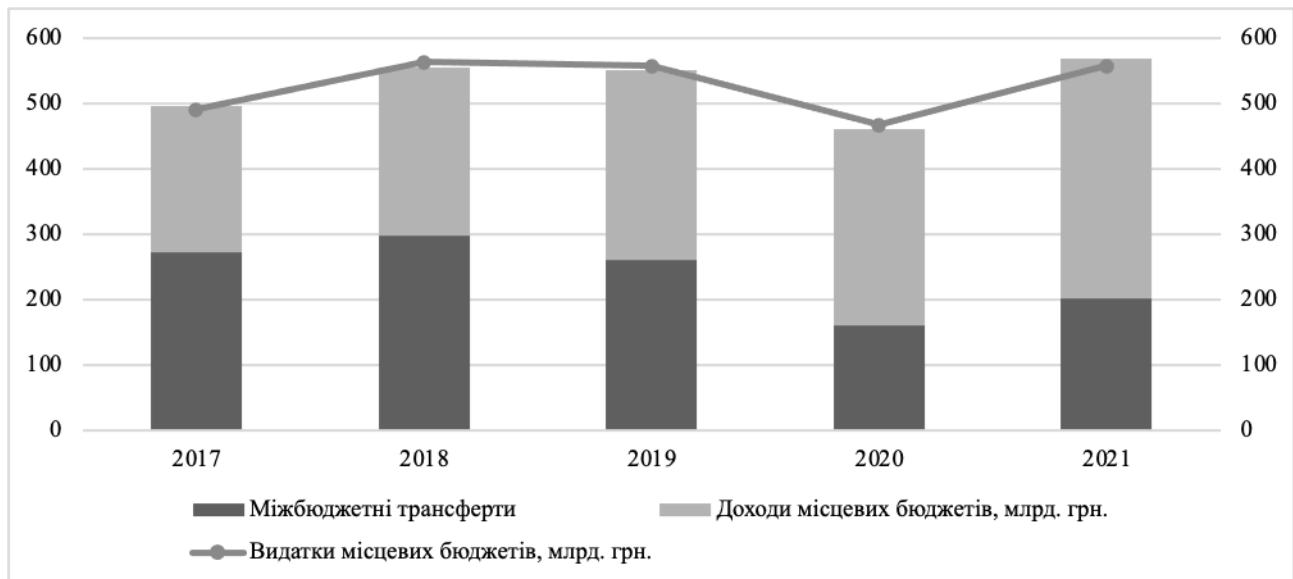

Рис. 1. Динаміка доходів та видатків місцевих бюджетів у 2017-2021 рр. [1]

Така ситуація свідчить про підвищення рівня самостійності місцевих бюджетів та здатності профінансувати власні видатки. Однак, це не є свідченням високого рівня фіскальної децентралізації в Україні, оскільки спостерігаємо концентрацію як дохідних, так і видаткових повноважень на рівні держави (табл. 1).

Отже, можна вважати, що в Україні низький рівень фіскальної децентралізації, оскільки місцеві органи влади не спроможні повністю покрити покладені на них видатки без допомоги державного бюджету, тобто без надання міжбюджетних трансфертів. Саме тому, для успішної реалізації фіскальної децентралізації необхідно привезти у відповідність доходи місцевих бюджетів з їхніми видатками.

Список використаних джерел:

1. Звіт про виконання Державного бюджету за 2017-2021 рр. (за даними Міністерства фінансів України). URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/>
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>